

Asia

Neuvottelut EU:n uudesta kumppanuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe

Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) ero Euroopan unionista (EU) tuli voimaan 1.2.

Komissio antoi 3.2. suosituksensa (COM (2020) 35) neuvoston päätökseksi, jolla valtuutetaan komissio aloittamaan UK:n kanssa neuvottelut uudesta kumppanuudesta. Suosituksen liitteenä on luonnos komissiolle annettaviksi neuvotteluohjeiksi. EU:n tavoitteena on, että yleisten asioiden neuvosto tekee kokouksessaan 25.2. päätöksen neuvottelujen aloittamisesta ja hyväksyy samalla päätökseen liitettävät neuvotteluohjeet, jotka julkistetaan heti hyväksymisen jälkeen.

Komissiolle annetaan yksi, kaikki neuvoteltavat alat kattava neuvottelumandaatti. Näin ollen neuvotteluohjeet jäävät tässä vaiheessa väistämättä yleiselle tasolle. Tavoitteena on, että neuvottelut voidaan aloittaa kaikilla aloilla yhtä aikaa maaliskuun ensimmäisellä viikolla.

Tämän perusmuistion liitteenä on muistio ”Suomen keskeiset tavoitteet EU:n ja UK:n tulevan suhteen osalta” (VNEUS2020-00106).

Suomen kanta/neuvottelutavoite

Suomi voi tarvittaessa hyväksyä neuvoston päätöksen ja neuvotteluohjeet sellaisina kuin ne on esitetty neuvoston asiakirjassa 5818/2020.

Tämän perusmuistion liitteenä olevassa muistiossa esitetään asiat, joihin Suomi kiinnittää erityistä huomiota ensin neuvotteluohjeiden viimeistelyssä ja myöhemmin neuvottelujen käynnistyttyä neuvoston työryhmän kautta tapahtuvassa neuvottelujen ohjauksessa.

Suomen kantoja täsmennetään viimeistään silloin, kun käytettävissä on luonnoksia varsinaisiksi sopimusteksteiksi.

Pääasiallinen sisältö*Aikataulu*

Erosopimuksen myötä tuli voimaan 31.12.2020 saakka kestävä siirtymäkausi, jonka aikana EU ja UK jatkavat EU:n nykysääntöjen soveltamista ja neuvottelevat tulevasta suhteestaan. Siirtymäkautta olisi erosopimuksen mukaan mahdollista pidentää EU:n ja UK:n yhteisellä päätöksellä yhden kerran enintään vuoden 2022 loppuun saakka. Samassa päätöksessä olisi lisäksi sovittava UK:n maksusuudesta EU:n budjettiin pidennyksen ajaksi. Erosopimuksessa asetetaan pidennyspäätöksen

tekemiselle ehdoton takaraja. Päätös on tehtävä 1.7.2020 mennessä. Tämän jälkeen pidentäminen ei enää ole mahdollista. UK:n erosopimuksen hyväksymistä koskevan lain mukaan siirtymäkausia ei kuitenkaan voida pidentää. Näin ollen EU lähtee kaikessa toiminnassaan siitä, että siirtymäkausi päättyy jo vuoden 2020 lopussa. Jäsenvaltiot katsovat yleisesti, että UK:n asettama tiukka aikataulu ei ole EU:lle peruste luopua jäljempänä kuvattavista peruseriaatteistaan.

EU ja UK tarkastelevat kesäkuussa 2020 korkealla poliittisella tasolla neuvotteluissa saavutettua edistystä. Mikäli siirtymäkausia ei erosopimuksen mukaisesti 1.7. mennessä pidennetä, tulisi neuvottelut käytännössä saada päätökseen viimeistään loka-marraskuussa 2020, jotta aikaa jäisi myös sopimuksen/sopimusten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi tarvittaville menettelyille. On mahdollista, että joillakin aloilla pudotaan 1.1.2021 alkaen sopimuksettomiaan tilaan.

Neuvoston päätös neuvottelujen aloittamisesta

Lyhyessä päätöksessä on neljä artiklaa. *1, 2 ja 4 artikloissa* nimetään komissio unionin neuvottelijaksi ja valtuutetaan se aloittamaan neuvottelut. EU:n pääneuvottelijana jatkaa komission Michel Barnier. Joulukuun 2019 Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti neuvosto perusti 28.1. yleisten asioiden neuvoston alaisuuteen uuden työryhmän ("Working Party on the United Kingdom; "Yhdistynyt kuningaskuntaa käsittelevä työryhmä") neuvottelujen horisontaalista seuranta ja ohjausta varten.

3 artiklassa määrätään, että komissio neuvottelee uudesta kumppanuudesta päätöksen liitteenä olevien neuvotteluohjeiden perusteella ja uutta UK-työryhmää kuullen. Neuvotteluohjeiden *167-170 kohdissa* määrätään tarkemmin EU:n sisäisistä menettelyllisistä järjestelyistä. Komissio käy neuvottelut sovittaen toimia jatkuvasti yhteen neuvoston, Coreperin ja työryhmän kanssa ja niitä jatkuvasti kuullen Tätä varten UK-työryhmä kokoontuu ennen jokaista neuvotteluintuntoa ja aina niiden jälkeen.

Neuvoston pöytäkirjaan liitettävä lausuma

Yleisten asioiden neuvoston pöytäkirjaan tullaan liittämään neuvoston sekä neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien lausuma. Lausumassa vahvistetaan, että UK:n kanssa neuvoteltava kumppanuussopimus ei vaikuta yleiseen toimivallanjakoon unionin ja jäsenvaltioiden välillä. Päätös siitä, onko kyseessä unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva unionisopimus vai jäsenvaltioiden kansallisia ratifiointeja edellyttävä sekasopimus, tehdään neuvottelujen loppuvaiheessa. Samoin lausumassa vahvistetaan, että kumppanuussopimusta mahdollisesti täydentävät sopimukset voivat olla sekasopimuksia.

Neuvotteluohjeet

Komission suositus neuvotteluohjeiksi perustuu Eurooppa-neuvoston 2017 ja 2018 hyväksymiin suuntaviivoihin ja päätelmiin sekä Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2019 hyväksymään EU:n ja UK:n yhteiseen poliittiseen julistukseen tulevan suhteen puitteista.

Seuraavassa kuvataan neuvotteluohjeiden keskeinen sisältö kronologisessa järjestyksessä sellaisena kuin se on neuvoston asiakirjassa 5818/2020.

Yleistä taustaa, Tarkoitus ja soveltamisala, Yleiset periaatteet (1-11 kohdat)

1-9 kohdissa muistutetaan etenkin siirtymäkauden päättymisestä 31.12.2020, Eurooppa-neuvoston suuntaviivoista ja päätelmistä sekä Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2019 hyväksymästä EU:n ja UK:n yhteisestä poliittisesta julistuksesta. Nämä asiakirjat ohjaavat jatkossakin EU:n toimintaa neuvotteluissa.

Tavoitteeksi asetetaan uusi, kokonaisvaltainen kumppanuus, joka kattaa ainakin seuraavat poliittisessa julistuksessa mainitut alat: kauppa- ja taloudellinen yhteistyö, lainvalvonta ja rikosoikeudellinen yhteistyö, ulkopoliittikka, turvallisuus ja puolustus sekä aihekohtainen yhteistyö. Suunniteltu **kumppanuus olisi yksi kokonaisuus**, joka muodostuu kolmesta osasta: taloudelliset järjestelyt, turvallisuusjärjestelyt ja yleiset järjestelyt, ml. kaikki yhteistyöalat kattava yleinen hallintokehys.

Komissio lähtisi siis neuvottelemaan yhdestä kattavasta sopimuksesta. Neuvottelut käydään rinnakkain kaikilla aloilla. Sopimuksen oikeudellista luonnetta (unionisopimus vai jäsenvaltioiden kansallisia ratifiointia edellyttävä sekasopimus), tähän liittyviä toimivaltakysymyksiä ja tarvetta kumppanuutta täydentäville erillisille sopimuksille arvioidaan neuvottelujen käynnistyttyä, kun kumppanuuden tarkempi sisältö on täsmentynyt.

10 kohdassa palautetaan mieleen Eurooppa-neuvoston linjaamat **perusperiaatteet**, kuten oikeuksien ja velvollisuuksien tasapaino, tasapuolisten toimintaedellytysten varmistaminen, sisämarkkinoiden ja tulliliiton yhtenäisyys, neljän vapauden jakamattomuus sekä unionin päätöksenteon ja oikeusjärjestyksen riippumattomuus. Samalla muistutetaan, että UK on Schengen –alueen ulkopuolinen kolmasmaa, jolla ei voi olla samoja etuja ja oikeuksia kuin jäsenvaltiolla.

I OSA: ALKUMÄÄRÄYKSET (12-16 kohdat)

12 kohdassa luetellaan keskeiset **arvot ja oikeudet**, joille kumppanuuden tulisi perustua. Ne olisi esitettävä viidessä sitovassa poliittisessa lausekkeessa, jotka koskevat seuraavia aloja: ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, demokratian periaatteiden, oikeusvaltion sekä aseiden leviämisen estämiseen annetun tuen kunnioittaminen ja turvaaminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta erityisesti Pariisin sopimuksen mukaisesti. UK:n odotetaan myös jatkossakin kunnioittavan Euroopan ihmisoikeussopimusta. Näiden uuden kumppanuuden olennaisten osien rikkomisella tulisi komission mukaan olla myös oikeudellisia seuraamuksia.

Tietosuojan osalta *13 kohdassa* lähdetään siitä, että olisi noudatettava henkilötietojen suojaa koskevia unionin sääntöjä. Instrumenttina käytettäisiin osapuolten yksipuolisia, tietosuojan riittävää tasoa koskevia päätöksiä. Alkumääräyksiin sisältyy myös *14 kohdan* mukainen **osallistuminen unionin ja Euratomin ohjelmiin**. Kumppanuudessa olisi vahvistettava UK:n osallistumista ja maksuosuutta koskevat yleiset periaatteet ja edellytykset. Tarkemmat ehdot esitettäisiin ohjelmakohtaisissa EU:n ja Euratomin säädöksissä ja päätöksissä. Näitä kolmasmaalausekkeitä koskevat EU:n sisäiset neuvottelut ovat vielä kesken.

II OSA: TALOUTTA KOSKEVA OSA (17-109 kohdat)

17-18 kohdissa tuodaan esille tavoite kunnianhimoisesta ja kattavasta sekä tasapainoisesta taloussuhteesta, joka käsittäisi vapaakauppasopimuksen sekä laajan alakohtaisen yhteistyön EU:n intressialoilla. Taloussuhde sisältäisi myös määräykset kalastuksesta. Taloussuhteen tulisi pohjautua tasavertaisia kilpailuolosuhteita koskeville kattaville sitoumuksille sekä varmistaa asianmukaisten mekanismien avulla niiden tehokas kansallinen täytäntöönpano, täytäntöönpanon valvonta ja riitojen ratkaisu, mukaan lukien korjaavat toimenpiteet. Taloussuhteessa tulisi helpottaa osapuolten välistä kauppaa ja investointeja mahdollisuuksien mukaan, mutta samalla huomioiden sisämarkkinoiden ja tulliunionin yhtenäisyys. Suhteen eri osia koskevana yhteisenä tekijänä tulisi olla kestävä kehitys.

19-32 kohdissa käsitellään tavoitteita tavarakaupan osalta. *19 kohdan mukaisesti* tavoitteena on, että sopimus sisältäisi **vapaakauppasopimuksen ilman kannettavia tulleja ja kiintiöitä tai muita vastaavia veroja tai maksuja** kaikkien alojen osalta. Edellytyksenä olisi UK:n vahva sitoutuminen tasapuolisten toimintaedellytysten turvaamiseen (15 jakson mukaisesti), sekä sopimukseen pääseminen kalastuksesta (*88 kohta*).

21-22 kohdissa käsitellään suhteen **alkuperäsääntöjä** sekä hallinnollista yhteistyötä. Sopimuksen tulisi sisältää asianmukaiset alkuperäsäännöt, joilla määrätään, millä edellytyksillä viejämäassa tuotettava tai valmistettava tuote voi saavuttaa alkuperäaseman, jonka perusteella tuotteelle myönnetään sopimuksen mukaiset tullietuudet. Alkuperäsääntöjen tulisi ottaa huomioon EU:n intressit ja perustua EU:n voimassa oleviin kaupan etuussääntöihin. 23 kohdassa käsitellään polkumyynti- ja tasoitustulleja sekä suojatoimia, joita olisi mahdollista ottaa käyttöön WTO-sopimusten mukaisissa tilanteissa.

24-27 kohdissa käsitellään **kaupan helpottamista ja tulliyhteistyötä**. Tarkoituksena on pyrkiä optimoimaan tullaustenmenettelyjä, -valvontaa ja -tarkastuksia laillisen kaupan osalta siinä määrin kuin EU:n tullikoodeksin puitteissa on mahdollista, olemassa olevia järjestelyjä ja teknologioita hyödyntäen. Lisäksi tavoitteena on luoda muun muassa kaupan helpottamista koskevia läpinäkyvyyssääntöjä sekä kattaa hallinnollista yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa tulli- ja arvonlisäveroasioissa, mukaan lukien muun muassa tietojenvaihto tulli- ja arvonlisäveropetosten ja muun laittoman toiminnan torjumiseksi.

28-32 kohdissa tuodaan esille tavoitteita **tavarakaupan sääntelyyn** liittyvissä kysymyksissä. Lähtökohtana on, että molemmat osapuolet säilyttävät sääntelyn itsenäisyyden ja sääntely-yhteistyö pohjautuu vapaaehtoisuuteen. Järjestelyissä pyritään menemään WTO-sääntöjä pidemmälle. Teollisuustuotteiden teknisen sääntelyn osalta (28 kohta) tavoitteena on sopia määräyksistä, joilla kannustetaan osapuolia edistämään avointa ja tehokasta sääntelyä sekä välttämään tarpeettomia kaupan esteitä. Sääntelyn tulisi olla yhteensopivaa niin pitkälti kuin mahdollista. Osapuolten tulisi sopia periaatteet standardoinnille, teknisille määräyksille, vaatimustenmukaisuuden arvioinnille, akkreditoinnille, markkinavalvonnalle, metrologialle ja merkinnöille. Lisäksi määräysten tulisi sisältää kansainvälisen standardin määritelmä. Sopimuksessa tulisi kannustaa kansainvälisten standardien käyttöön teknisessä sääntelyssä.

30 kohdan mukaan **terveys- ja kasvinsuojelutoimien (SPS)** osalta tavoitteena on helpottaa osapuolten markkinoillepääsyä, ottaen kuitenkin huomioon osapuolten oikeus suojella ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä. Tavoitteeksi asetetaan mm. tehokas yhteistyömekanismi mahdollisten kaupanesteiden estämiseksi ja ratkaisemiseksi. Lisäksi tulevan suhteen tulisi kattaa eläinten hyvinvointia koskeva yhteistyö.

31-32 kohtien mukaan tulisi luoda puitteet **vapaaehtoiselle sääntely-yhteistyölle** unionin intressialoilla, ml. tietojen vaihto ja hyvien käytänteiden jakaminen. Lisäksi määräyksiä tulisi sisällyttää mm. hyvistä sääntelykäytännöistä sekä läpinäkyvyydestä tehokkaan ja kustannustehokkaan tavarakaupan sääntelyn kehittämiseksi ja toimeenpanemiseksi.

33-42 kohdat käsittelevät **palveluiden kauppaa ja investointeja** eri tuotantoaloilla. Tavoitteena on, että tuleva suhde sisältäisi kunnianhimoisia, kattavia ja tasapainoisia määräyksiä, samalla kunnioittaen osapuolten sääntelyoikeutta. Palveluntuottajien ja investoijien markkinoillepääsyä ja syrjimätöntä kohtelua koskevien sitoumusten tulisi mennä osapuolten WTO:n palvelukaupan yleissopimuksen sitoumuksia pidemmälle.

43-44 kohdissa käsitellään **rahoituspalveluja**. Tältä osin tulisi vahvistaa osapuolten sitoumus säilyttää rahoitusvakaus, markkinoiden luotettavuus, sijoittajien ja kuluttajien suoja sekä terve kilpailu. Samalla olisi kuitenkin kunnioitettava osapuolten itsenäistä sääntelyvaltaa, riippumatonta päätöksentekoa ja oikeutta tehdä vastaavuspäätöksiä. Osapuolet sääntelisivät siis rahoitusjärjestelmiensä välistä yhteistyötä ensisijaisesti omien yksipuolisten vastaavuskehystensä avulla.

45-46 kohtien mukaan sopimukseen tulisi sisällyttää **digitaalista kaupankäyntiä** helpottavia määräyksiä, joita tavanomaisesti sisällytetään vapaakauppasopimuksiin. Niillä puututtaisiin perusteettomiin kaupan esteisiin ja edistettäisiin avoimen, turvallisen ja luotettavan verkkoympäristön

luomista niin yritysten kuin kuluttajienkin eduksi. Määräyksillä on yhteys henkilötietojen suojaamiseen, mutta määräyksillä ei saa vaikuttaa niihin. *47 kohdan mukaisesti* tavoitteena on lisäksi sisällyttää sopimukseen tavanomaisia vapaakauppasopimusten määräyksiä pääomaliikkeistä ja maksuista.

48-51 kohdissa käsitellään **teollis- ja tekijänoikeuksia**. Tavoitteena on varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien kuten tavaramerkkien ja mallioikeuksien, patenttien ja tekijänoikeuden sekä näiden lähioikeuksien suojan nykyinen taso. Sopimuspuolten tulisi jatkaa yhteistyötä teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanon osalta mm. tuotevääreännöksiä vastaan. Lisäksi tulisi varmistaa oikeuksien täytäntöönpanon tehokkuus.

52-53 kohdissa tuodaan esille tavoitteita **julkisten hankintojen** osalta. Tavoitteena ovat määräykset ja sitoumukset, jotka menevät WTO:n julkisten hankintojen sopimusta (GPA, Agreement on Government Procurement) pidemmälle. Sitoumuksia tavoitellaan etenkin erityisaloilla, kuten energiasektorilla, ja hallinnon kaikilla tasoilla. Sopimuksella pyritään hankintamenettelyjen läpinäkyvyyteen ja sen tulisi varmistaa mahdollisuus oikeussuojakeinoihin ja muutoksenhakuun.

54-58 kohdat koskevat **henkilöiden liikkuvuutta**. UK on ilmoittanut, että henkilöiden vapaa liikkuvuus loppuu siirtymäkauden päättyessä. Tavoitteena on vastavuoroinen viisumivapaus lyhytaikaiselle oleskelulle sekä maahantulon ja oleskelun edellytyksistä sopiminen esimerkiksi tutkimuksen, opiskelun, koulutuksen ja nuorisovaihdon osalta. Myös sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta on tarkoitus sopia. Osapuolet selvittävät myös mahdollisuuksia tehdä oikeudellista yhteistyötä niissä avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa, joita kansainvälisen perheoikeuden välineet eivät kata.

59-76 kohdat koskevat **liikennettä**. *59-68 kohdissa* käsitellään **lentoliikennettä**. Tavoitteena on kattava lentoliikennejärjestely, jolla varmistetaan vastavuoroinen ja syrjimätön markkinoiden avaaminen. Järjestely voidaan toteuttaa vaiheittain. Kumppanuuden on tarkoitus sisältää eräitä liikennöintioikeuksia yhteyksien jatkuvuuden varmistamiseksi ja määräyksiä, joita tavallisesti sisällytetään unionin lentoliikennesopimukseen kolmansien maiden kanssa. UK:lla ei kuitenkaan voi olla samoja oikeuksia kuin EU:n jäsenvaltioilla. Viidennen vapauden liikenneoikeuksiin sisältyviä seikkoja voidaan harkita, jos tämä on EU:n edun mukaista ja jos niiden vastapainoksi vahvistetaan vastaavat velvollisuudet. Kumppanuuden tulisi sisältää riittävät tarkastus- ja tiedonvaihtomekanismit, tiukat lentoturvallisuutta ja turvatoimia koskevat määräykset sekä toiminnallista ja kaupallista joustavuutta koskevat määräykset. Avoimet ja tasapuoliset kilpailuedellytykset on varmistettava. Kumppanuus ei saisi kieltää ilma-alusten polttoaineen verottamista eikä vaikuttaa arvonlisäveroon.

69-76 kohdat koskevat **tie-, rautatie- ja meriliikennettä**. Tavoitteena on mahdollistaa EU:n ja UK:n maanteiden tavaraliikenteen harjoittajien kuljetukset EU:n ja UK:n välillä ja sopia kauttakulkujärjestelyistä sekä rautatieliikenteessä etenkin kanaalitunnelin edellyttämistä järjestelyistä. UK:lle ei ole tarkoitus myöntää oikeuksia maanteiden tavarakuljetuksiin jäsenvaltioiden välillä eikä jäsenvaltion sisällä. Kumppanuudessa olisi määrättävä ajopiirturitekniikkaa koskevista vaatimuksista. Linja-autoliikenteen osalta kumppanuudessa olisi huomioitava mm. Interbus-sopimus pöytäkirjoineen.

77-83 kohdat koskevat **energiaa ja raaka-aineita**. *77 ja 78 kohdissa* on horisontaalisia määräyksiä energian ja raaka-aineiden kauppaan ja investointeihin liittyen. Tavoitteena on mm. avoin, syrjimätön ja ennustettava liiketoimintaympäristö, kestävä ja turvallisen vähähiilisen talouden kehittämisen huomiointi sekä kaksoishinnoittelun ehkäisy.

79 ja 80 kohdat käsittelevät **sähköä ja kaasua**. UK jää energian sisämarkkinoiden ulkopuolelle. Kumppanuuden tarkoituksena on tukea sähkö- ja kaasuhuollon toteuttamista kilpailuun perustuvien markkinoiden ja syrjimättömän verkkoihin pääsyn pohjalta. Yhteistyö edellyttää vahvoja sitoumuksia tasapuolisista toimintaedellytyksistä. Sähkö- ja kaasuverkko-operaattoreiden teknistä yhteistyötä

pyritään edistämään. Toimitusvarmuus ja tehokas kaupankäynti rajayhdysjohtojen ja -putkien välityksellä eri ajanjaksoina pyritään varmistamaan.

81-83 kohdat koskevat **ydinalan siviilyhteistyötä**. Kumppanuuden olisi perustuttava kansainvälisten sopimusten noudattamiseen ja siirtymäkauden lopussa voimassa olevaan ydinturvallisuuden korkeaan tasoon. Tavoitteena on helpottaa ydinaineiden ja -laitteiden kauppaa sekä ydinteknologian siirtämistä ja mahdollistaa viranomaisten välinen yhteistyö ja tietojenvaihto.

84-89 kohdat koskevat **kalastusta**, jota koskevat määräykset halutaan sisällyttää kumppanuuden taloutta koskevaan osaan. Kalastusmääräysten tueksi tarvitaan hallinnointia ja valvontaa sekä riitojenratkaisu- ja täytäntöönpanojärjestelyt, ml. tarvittavat oikeussuojakeinot. Kalakantojen suojelun, hoidon ja sääntelyn aloilla tehtävän yhteistyön lisäksi kalastusta koskevien määräysten tavoitteena on EU:n kalastustoiminnan ylläpitäminen. Tarkoituksena on estää UK:n vesillä perinteisesti kalastaneiden EU:n kalastajien ajaminen pois taloudellisista syistä. Kalastusta koskevien määräysten tulisi perustua vastavuorosiin pääsyaatimuksiin, kiintiöihin ja EU:n kalastuslaivaston perinteiseen toimintaan. Vesialueille pääsyä ja kiintiötä koskevissa ehdoissa on otettava huomioon mm. vapaakauppa-alueita koskevat pääsyedellytykset. Kalastus kuuluu EU:n keskeisiin neuvotteluprioriteetteihin. Sitä koskevista määräyksistä **olisi sovittava viimeistään 1.7.2020**.

90 kohdan mukaan sopimukseen tavoitellaan erityistä **pieniä ja keskisuuria yrityksiä** koskevaa lukua, jolla helpotetaan pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuutta hyötyä sopimuksesta. *91 kohdan* mukaan osapuolten tulisi päätöksenteon riippumattomuutensa säilyttäen tehdä **globaalia yhteistyötä** kansainvälisillä foorumeilla (kuten G 7 ja G 20 –ryhmissä) yhteisiä etuja (kuten ilmastonmuutos, kansanterveys, rahoitusvakaus ja kaupan protektionismin torjunta) koskevissa kysymyksissä.

92-111 kohdissa käsitellään **tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja kestävyyttä**. *92 kohdan* mukaan EU:n ja UK:n maantieteellinen läheisyys ja keskinäinen taloudellinen riippuvuus huomioiden sopimuksen tulee varmistaa **tasavertaiset kilpailuedellytykset**. Sitoumusten tulisi olla oikeassa suhteessa tulevan suhteen ja taloudellisten yhteyksien laajuuteen ja syvyyteen. Sopimuksen tulisi säilyttää yleiset korkeat standardit valtiontukien, kilpailun, valtionyhtiöiden, työn ja sosiaalisen suojelun, ympäristön, ilmastonmuutoksen sekä asiaankuuluvien veroasioiden osalta. Tässä yhteydessä sopimuksen pohjana olisi käytettävä soveltuvia ja asiaankuuluvia unionin ja kansainvälisiä normeja. Sopimuksen tulisi myös sisältää asianmukaiset mekanismit, joilla varmistetaan tehokas kansallinen täytäntöönpano ja sen valvonta sekä riitojenratkaisu, mukaan lukien asianmukaiset korjaavat toimenpiteet. Unionilla tulisi myös olla mahdollisuus ottaa käyttöön yksipuolisia väliaikaisia toimia. Lisäksi osapuolet sitoutuisivat parantamaan suojan tasoaan.

94-95 kohtien mukaisesti tavoitteena on varmistaa, että **EU:n valtiontukisääntöjä** sovelletaan UK:hon ja UK:ssa myös tulevaisuudessa. Tavoitteena on, että UK perustaa riippumattoman täytäntöönpanoviranomaisen, joka toimisi läheisessä yhteistyössä komission kanssa, valvomaan UK:n myöntämiä valtiontukia. Valtiontukisääntöjen soveltamista koskevat riidat ratkaistaisiin sopimuksen riitojenratkaisumenettelyssä. Lisäksi tavoitteena on, että tulevassa suhteessa tulisi kieltää kilpailunvastaiset sopimukset, määräävän markkina-aseman väärinkäyttö ja yrityskeskittymät, jos ne uhkaavat vääristää kilpailua keskinäisessä kaupassa. Tavoitteena on tehokas kilpailulainsäädännön täytäntöönpano ja muutoksenhaku.

96 kohdan mukaan sopimuksen tulisi sisältää määräyksiä **valtionyhtiöistä, monopoleista** ja yrityksistä, joilla on erityisoikeuksia tai erioikeuksia. Tavoitteena on varmistaa, että nämä yritykset eivät vääristä kilpailua tai luo kaupan esteitä.

97-98 kohdissa käsitellään tulevan suhteen **verotusasioita**. Osapuolten tulisi sitoutua verotuksen hyvään hallintoon, muun muassa globaaleihin standardeihin läpinäkyvyydestä ja tietojen vaihdosta,

oikeudenmukaisesta verotuksesta, sekä OECD:n veropohjan rapauttamista ja voitonsiirtojen estämistä koskeviin standardeihin. Tavoitteena on, että UK noudattaisi EU:n tiettyjä yhteisiä standardeja, jotka ovat voimassa siirtymäkauden lopussa, esimerkiksi tietojen vaihdon ja rajat ylittävän verosuunnittelun osalta.

99-100 kohtien mukaisesti sopimukseen on tarkoitus sisällyttää määräyksiä, joilla taataan, että osapuolet säilyttävät **työelämän normien ja sosiaalisen suojelun** osalta vähintään siirtymäkauden päättyessä sovellettavan yhteisen tason. UK:n tulisi sitoutua näiden määräysten tehokkaaseen täytäntöönpanoon omien lakien, asetusten ja käytäntöjensä kautta kansallisia viranomaisia ja järjestelmiään hyödyntäen.

101-102 kohdissa käsitellään **ympäristöä**. Sopimukseen on tarkoitus sisällyttää määräyksiä, joilla taataan, että osapuolet säilyttävät ympäristönsuojelua koskevien lakien, asetusten ja käytäntöjen osalta vähintään siirtymäkauden päättyessä sovellettavan yhteisen tason. UK:n tulisi ottaa käyttöön läpinäkyvä ja riippumaton järjestelmä sopimuksen velvoitteiden kansallista seurantaan, valvontaa ja täytäntöönpanoa sekä niistä raportointia varten.

103-106 kohdat käsittelevät **ilmastonmuutoksen torjuntaa**. Osapuolten on tarkoitus vahvistaa sitoutumisensa panna tehokkaasti täytäntöön kansainväliset sopimukset, joilla torjutaan ilmastonmuutosta, ml. YK:n ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen nojalla tehdyt sopimukset, kuten Pariisin sopimus. UK:n tulisi ottaa käyttöön hiilen hinnoittelua koskeva järjestelmä, joka vastaa tehokkuudeltaan ja kattavuudeltaan samaa tasoa kuin EU:ssa siirtymäkauden lopussa. Osapuolten tulisi harkita hiilen hinnoittelua koskevaa yhteistyötä yhdistämällä UK:n kansallinen päästökauppajärjestelmä EU:n päästökauppajärjestelmään. Vastaavasti hiilen hinnoittelujärjestelmän ulkopuolelle jäävillä aloilla UK:n tulisi säilyttää EU:ssa siirtymäkauden lopussa vallitseva taso. UK:n tulisi myös ottaa käyttöön läpinäkyvä ja riippumaton järjestelmä sopimuksen velvoitteiden kansallista seurantaan, valvontaa ja täytäntöönpanoa sekä niistä raportointia varten.

107-111 kohdat koskevat muita **kestävän kehityksen välineitä**. Sopimuksessa on tarkoitus sitoutua edistämään YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 –toimintaohjelman tavoitteita. Sopimuksen tulisi sisältää määräyksiä sitoutumisesta keskeisten kansainvälisten periaatteiden ja sääntöjen tehokkaaseen toimeenpanoon. Esimerkkeinä voidaan mainita Kansainvälisen työjärjestön sopimukset, Euroopan neuvoston sosiaalinen peruskirja sekä monenväliset ympäristösopimukset kuten biodiversiteettisopimukset, ilmastopimukset ja biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus. Sopimukseen on tarkoituksena sisällyttää määräyksiä osapuolten välisestä yhteistyöstä näissä kysymyksissä eri kansainvälisillä foorumeilla sekä yritysten yhteiskuntavastuun edistämisestä. Sopimukseen on tarkoitus sisällyttää myös toimeenpanoa sekä sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia koskevat seurantajärjestelmät sekä mekanismit riitojen ratkaisuun.

112 kohta käsittelee kauppasopimukseen yleisesti sisältyviä, WTO-sopimusten mukaisia poikkeuksia muun muassa turvallisuuden, maksutaseen, rahoituspalveluiden ja verotuksen valvonnan osalta.

III OSA: TURVALLISUUS (113-144 kohdat)

Turvallisuusalan kumppanuuden olisi katettava lainvalvonta ja rikosoikeudellinen yhteistyö, ulkopoliittika, turvallisuus ja puolustus sekä aihekohtainen yhteistyö yhteistä etua koskevilla aloilla.

115-124 kohdat käsittelevät **lainvalvontaa ja rikosoikeudellista yhteistyötä**.

115-116 kohtien mukaan kumppanuudessa olisi määrättävä tiiviistä **lainvalvonta- ja oikeudellisesta yhteistyöstä**, joka koskee rikosten ehkäisemistä, tutkimista, paljastamista ja rikoksiin liittyviä syytetoimia. Yhteistyössä tulee ottaa huomioon UK:n tuleva asema Schengen-alueen ulkopuolisenä kolmantena maana, joka ei salli henkilöiden vapaata liikkumista. Perusoikeuksien kunnioittaminen ja

henkilötietojen riittävä suoja ovat yhteistyön edellytyksiä. Komissio pyrkii tekemään päätöksen tietosuojan riittävydestä, mikäli UK täyttää vaaditut edellytykset. Kumppanuudessa olisi määrättävä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevista oikeudellisista takeista.

117-119 kohdat koskevat **tietojen vaihtoa**. Tavoitteena on luoda järjestelyt matkustajarekisteritietojen (PNR-tiedot) vaihdolle sekä järjestelyt, joilla varmistetaan vastavuoroinen pääsy epäiltyjen ja tuomittujen DNA- ja sormenjälkitietoihin sekä ajoneuvorekisteritietoihin (Prüm). Kumppanuudessa olisi määrättävä tietojen ja tiedustelutiedon yksinkertaistetusta vaihdosta, ml. etsittyjä ja kadonneita henkilöitä ja esineitä koskeva tiedonvaihto.

120-123 kohdat koskevat lainvalvontaviranomaisten operatiivista yhteistyötä ja rikosoikeudellista yhteistyötä. Kumppanuudessa olisi määrättävä yhteistyöstä UK:n sekä **Europolin ja Eurojustin** välillä. Tavoitteena on ottaa käyttöön epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden luovuttamista koskevat järjestelyt. Lisäksi kumppanuuteen olisi sisällytettävä yhteistyöjärjestelyt mm. keskinäisestä oikeusavusta ja rikosrekisteritietojen vaihdosta. *124 kohdan* mukaan osapuolten olisi sitouduttava yhteistyöhön **rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi**.

125 – 144 kohdat käsittelevät **ulkopolitiikkaa, turvallisuutta ja puolustusta**.

Tavoitteena on kunnianhimoinen ja tiivis yhteistyö ulkopoliittikan, turvallisuuden ja puolustuksen aloilla. Samalla on kuitenkin säilytettävä EU:n päätöksenteon riippumattomuus, kunnioitettava EU:n oikeusjärjestystä ja etuja sekä toimittava EU:n olemassa olevien kolmasmaajärjestelyjen pohjalta.

129-130 kohtien mukaan kumppanuuden olisi mahdollistettava EU:n ja UK:n väliset **kuulemiset ja vuoropuhelu** yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta (YUTP) sekä yhteisestä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta (YTPP). Kuulemiset voidaan toteuttaa jo ennen siirtymäkauden päättymistä. Lisäksi EU ja UK voivat tehdä yhteistyötä kolmansissa maissa mm. konsulisuojelelun osalta.

131 kohdan mukaan vuoropuhelua ja tietojenvaihtoa olisi helpotettava EU:n ja UK:n välillä niiden **pakotepoliittikkojen** toimintapoliittisen syklin asianmukaisissa vaiheissa.

132-133 kohtien mukaan UK voisi osallistua kolmansille maille avoimiin EU:n **YTPP-operaatioihin** tapauskohtaisesti ja EU:n kutsusta. Vuorovaikutuksen ja tietojenvaihdon tulee olla oikeansuhteista UK:n osallistumiseen nähden.

134-135 kohdat koskevat **puolustusvoimavarojen kehittämistä**. Osapuolet voisivat sopia tietyin edellytyksin UK:n osallistumisesta Euroopan puolustusviraston (EDA), Euroopan puolustusrahaston, pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) ja EU:n satelliittikeskuksen puitteissa tapahtuvaan yhteistyöhön.

136-137 kohtien mukaan kumppanuuden olisi mahdollistettava **tiedustelutiedon vaihto** EU:n ja UK:n välillä, samalla kun säilytetään EU:n tiedustelutietojen analyysin tulosten itsenäinen tuottaminen. Lisäksi kumppanuuden olisi mahdollistettava tiedustelutietojen ja arkaluonteisten tietojen vaihto EU:n toimielinten, elinten ja laitosten sekä UK:n viranomaisten välillä. Kumppanuudessa olisi määrättävä UK:n ja EU:n satelliittikeskuksen yhteistyöstä avaruussijoitteisten kuvien alalla.

138-139 kohdat koskevat **avaruuspolitiikkaa**. Kumppanuudessa olisi määrättävä UK:n mahdollisuudesta käyttää Galileon julkisesti säänneltyä palvelua (PRS) tietyin edellytyksin. UK:n pääsy kyseisen teknologian kehittämiseen on sen sijaan suljettu pois.

140 kohdan mukaan kumppanuuden olisi mahdollistettava paitsi yhteisten tavoitteiden edistäminen, myös UK:n **osallistuminen EU:n kehitysyhteistyön välineisiin ja mekanismeihin**.

141-143 kohdat koskevat **kyberturvallisuutta**. Kumppanuuden olisi mahdollistettava vuoropuhelu ja tietojenvaihto kyberturvallisuudesta sekä asiaa koskeva yhteistyö kansainvälisissä elimissä. UK:n sekä EU:n toimielinten, elinten ja virastojen tietotekniikan kriisiryhmän (CERT-EU) on jatkossa

mahdollista tehdä yhteistyötä. Kumppanuus mahdollistaisi myös UK:n osallistumisen tietoverkkoturvallisuutta koskevalla direktiivillä perustetun yhteistyöryhmän ja EU:n kyberturvallisuusviraston (ENISA) toimintaan.

144 kohdan mukaan yhteistyötä **sääntelemättömään muuttoliikkeeseen** puuttumiseksi voidaan tehdä Europolin kolmasmaasääntöjen puitteissa sekä vuoropuhelun kautta (ml. kolmansissa maissa ja kansainvälisillä foorumeilla).

IV OSA: INSTITUTIONAALISET JA MUUT HORIZONTAALISET JÄRJESTELYT (145-170 kohdat)

145-155 kohtien mukaan kumppanuudelle olisi luotava **yleinen hallintokehys, joka kattaisi kaikki taloudellisen ja turvallisuusyhteistyön osa-alueet** ja tarvittaessa suunniteltua kumppanuutta täydentävät sopimukset ja järjestelyt. *153 kohdan* mukaan tämä tulisi toteuttaa perustamalla **yksi yhteinen hallintoelin**, joka vastaisi kumppanuuden täytäntöönpanon ja toiminnan hallinnoinnista ja valvonnasta. Lisäksi elin toimisi riitojen ratkaisemisen ensimmäisenä asteena. Myös alakomiteoiden perustaminen olisi mahdollista. Horizontaalinen hallintoelin vastaisi pitkälti erospimuksen hallintoa varten perustettua osapuolten edustajista koostuvaa sekakomiteaa, joka tekee päätökset osapuolten keskinäisellä sopimuksella.

156-159 kohdat koskevat **riitojen ratkaisua ja täytäntöönpanon valvontaa**. Tässäkin pyritään erospimuksen mukaiseen malliin. Jos yhteinen hallintoelin ei saa ratkaisua aikaan, tulisi kummallakin osapuolella olla itsenäinen oikeus viedä riita riippumattoman välimiespaneelin käsiteltäväksi. Jos riidassa on kyse **EU-oikeuden tulkinnasta**, pitäisi välimiespaneelin saattaa asia Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tuomioistuimen ratkaisut sitoisivat välimiespaneelia ja paneelin päätökset sitoisivat osapuolia.

Jos osapuoli jättää toteuttamatta tarvittavat toimenpiteet riita-asiassa annetun sitovan ratkaisun noudattamiseksi, toisella osapuolella olisi oltava oikeus pyytää rahallista korvausta tai toteuttaa oikeasuhteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä, mukaan lukien tiettyjen **sopimusvelvoitteidensa noudattamisen keskeyttäminen**. Tavoitteena on ottaa mallia erospimuksesta, jonka mukaan ensimmäisessä vaiheessa välimiespaneeli voi kantajan pyynnöstä määrätä vastaajalle kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon. Toisessa vaiheessa, jos sakkoa tai hyvitystä ei ole maksettu kuukauden kuluessa, tai jos ratkaisua ei ole noudatettu kuuden kuukauden kuluessa, voi kantaja väliaikaisesti keskeyttää sopimusvelvoitteidensa noudattamisen.

Lisäksi *163 kohdan* mukaan kumppanuudessa olisi käsiteltävä osapuolten mahdollisuutta ottaa väliaikaisesti käyttöön **suojatoimenpiteitä**, jotka olisivat muutoin vastoin sen sitoumuksia, olosuhteissa, joissa esiintyy huomattavia taloudellisia, yhteiskunnallisia tai ympäristöön liittyviä vaikeuksia. Tätä olisi säänneltävä tiukoin ehdoin, ja siihen olisi sisällyttävä toisen osapuolen oikeus tasapainottaviin toimenpiteisiin.

160-161 kohtien mukaan olisi myös vahvistettava sekä osapuolten **turvallisuusluokiteltujen tietojen** käsittelyä ja suojelua koskevat vastavuoroiset takeet että säännöt EU:n ja UK:n välillä toimitettujen ja vaihdettujen arkaluonteisten turvallisuusluokittelemattomien tietojen suojelulle.

167-170 kohdat, jotka koskevat neuvottelujen käymistä koskevia järjestelyjä, on kuvattu edellä kohdassa ”*Neuvoston päätös neuvottelujen aloittamisesta*”.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Menettelyllisenä oikeusperustana ovat SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohdat. Neuvosto tekee komission suosituksen perusteella päätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa neuvottelut, nimetään unionin neuvottelija ja vahvistetaan neuvotteluohjeet.

Aineelliseksi oikeusperustaksi komissio ehdottaa tässä vaiheessa neuvoston yksimielisyyttä edellyttävää SEUT 217 artiklaa, jonka mukaan unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä. Komissio perustelee valintaa suunnitellun kumppanuuden kattavalla soveltamisalalla, kunnianhimoisuudella ja pitkäaikaisuudella.

Lisäksi Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta oikeusperustana käytetään Euratom-sopimuksen 101 artiklaa.

Lopulliset aineelliset oikeusperustat uutta kumppanuutta koskevan sopimuksen/sopimusten allekirjoittamista ja tekemistä varten voidaan määrittää vasta lähempänä neuvottelujen päättymistä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin rooli määräytyy SEUT 218 artiklan mukaisesti. Tässä vaiheessa sovelletaan artiklan 10 kohtaa, jonka mukaan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.

Kansallinen valmistelu

Ministeriöiden brexit-yhteys henkilöiden kokous 5.2.2020

EU-ministerivaliokunnan kokous 13.2.2020

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetulla neuvoston päätöksellä, jolla valtuutettaisiin komissio aloittamaan UK:n kanssa neuvottelut uudesta kumppanuudesta, tai päätösehdotuksen liitteenä olevilla neuvotteluohjeilla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Neuvotteluohjeiden 14 kohdan mukaan uudessa kumppanuudessa tulisi määritellä yleiset periaatteet ja edellytykset UK:n osallistumiselle ja maksuille unionin ja Euratomin ohjelmiin. UK:n maksuja unionille voidaan arvioida vasta, kun on tarkemmin tiedossa uuden kumppanuussopimuksen sisältö sekä se, mihin unionin ja Euratomin ohjelmiin UK siirtymäkauden jälkeen osallistuu, ja miltä osin ja mitä menettelyjä noudatetaan.

Neuvotteluissa on keskeistä varmistaa, että saavutetaan unionin jäsenvaltioiden näkökulmasta asianmukainen ratkaisu UK:n maksuista.

Sellaisiin UK:n maksuihin, jotka kohdistuvat velvoitteisiin ennen siirtymäkauden päättymistä, sovelletaan erosopimuksen määräyksiä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU-tasolla erityistä huomiota halutaan kiinnittää EU:n yhtenäisyyden vaalimiseen. Tarkoituksena on, että EU puhuu neuvotteluissa yhdellä äänellä ja etsii kaikilla aloilla EU-tason ratkaisuja. Kahdenvälisiä neuvotteluja ei tässä vaiheessa käydä.

Asiakirjat

Komission suositus neuvoston päätökseksi valtuutuksen antamisesta aloittaa neuvottelut uudesta kumppanuudesta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa (COM (2020) 35 final) sekä suosituksen liitteenä olevat neuvotteluohjeet.

7.2. päivitetty versio päätöksestä ja ohjeista: neuvoston asiakirja 5818/20 (suomenkielistä versiota ei saatavilla).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johannes Leppo VNK, p. 050 592 8278

Silja Pasanen VNK

Kristiina Kauppinen UM

Terhi Bunders UM

Martti Salmi VM

Henrik Ruso OKM

Johanna Rihto-Kekkonen TEM

Katja Arenmaa OM

Liisi Klobut YM

Reetta Palojoensuu PLM

Ahti Hirvonen MMM

Maria Kekäläinen LVM

Sari Vuorinen STM

Marja-Terttu Mäkiranta STM

Jenna Kuitunen SM

Tapio Puurunen SM

EUTORI-tunnus**Liitteet**

Muistio VNEUS2020-00106

Komission suositus COM (2020) 35 final (2 asiakirjaa)

Viite

Asiasanat Hoitaa	brexit, Iso-Britannia, YAN Yleisten asioiden neuvosto UM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VH, VM, VTV, YM
